

چکیده مقالات

همایش ملی تاریخ شفاهی دفاع مقدس

تهران ۱۲ اسفند ۱۳۹۷

به اهتمام و کوشش
دکتر غلامرضا علاماتی و دکتر غلامرضا غنیمتی

بنیاد حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس
سازمان اسناد و مآثرک دفاع مقدس

سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

اسفند ۱۳۹۷

سرشناسه:	همایش ملی تاریخ شفاهی دفاع مقدس (دومین: ۱۳۹۷: تهران)
عنوان و پدیدآور:	چکیده مقالات همایش ملی تاریخ شفاهی دفاع مقدس تهران ۱۲ اسفند ۱۳۹۷/په اهتمام و
مشخصات نشر:	کوشش غلامرضا علاماتی و غلامرضا عزیزی
مشخصات ظاهری:	تهران: سازمان اسناد و مدارک دفاع مقدس، ۱۳۹۷
شابک:	ص ۱۰۰: ۹۷۸-۶۰۰-۸۷۶۸-۹۰-۶ ریا: ۱۵۰۰۰۰
وضعیت فهرست نویسی:	فیپا:
موضوع:	جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹-۱۳۶۷--تاریخ نویسی--کنگره ها
موضوع:	iran-iraq war, 1980-1988--Historiography--Congresses:
موضوع:	تاریخ شفاهی--ایران--کنگره ها
موضوع:	Oral History--Iran--congresses:
شناسه افزوده:	علاماتی، غلامرضا، ۱۳۳۸-گردآورنده
شناسه افزوده:	عزیزی، غلامرضا، ۱۳۴۵-گردآورنده
شناسه افزوده:	Azizi, Gholamreza:
شناسه افزوده: زده بی کنگ:	سازمان اسناد و مدارک دفاع مقدس
زده بندی دیویی:	DSR ۱۶۰۰ / ۵۸ ۱۳۹۷: ۹۵۵/۰۲۳:
شماره کتابشناسی ملی:	۲۵۹۸۷۹۱:

چکیده مقالات

همایش ملی تاریخ شفاهی دفاع مقدس

ب اهتمام:

دکتر غلامرضا علاماتی / دکتر غلامرضا عزیزی

ناشر:

بنیاد حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۷

طراح جلد و صفحه آرا: محسن ایشانی

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۷۶۸-۹۰-۶

قیمت: ۱۵۰۰۰۰ ریال

کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است و هرگونه سوء استفاده، براساس

قانون کپی رایت از طریق مراجع قانونی قابل پیگیری است

بنیاد حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس

سازمان اسناد و مدارک دفاع مقدس

فهرست مقالات

- مقدمه ۱۷
- نقش آفرینی حماسه‌سازان گمنام صنعت نفت در تجلی امنیت، ایثار و بالتدگی صنعت نفت: اکبر ادیبی ۱۹
- نقش فرهنگ ایثار و شهادت در تحکیم بنیان خانواده: معصومه اسدیان، مهدی محمدی و فاطمه نوروزی ۲۰
- نقش و تاثیر رمان غیور ایرانی در حفاظت از آرمان‌های دفاع مقدس: معصومه اسدیان و مهدی محمدی ۲۲
- ثبت تاریخ شفاهی پیشگامان مبارزه با تروریسم در دوران دفاع مقدس (تهدیدات و فرصت‌ها): عبدالله اسماعیلی و مجتبی نیکوهری ۲۴
- چگونگی و سازوکار مصاحبه در تاریخ شفاهی: دفاع مقدس: عبدالله اسماعیلی و مجتبی نیکوهری ۲۵
- روش تدریس نقالی، مولفه‌ای تاثیرگذار در ارائه تاریخ شفاهی دفاع مقدس: مریم اصغری ۲۶
- شیوه مصاحبه در تاریخ شفاهی دفاع مقدس: محسن آیدینی ۲۷
- بررسی انسان‌شناختی نمادها و نشانه‌ها در فرهنگ دفاع مقدس: فاطمه انصاری، دکتر فاطمه موسوی میرک و دکتر حمید بورقانی فراهانی ۲۸
- نقش گفتار در تاریخ نگاری امروز: شیلان اویهنکی ۲۹
- بررسی و تحلیل تاریخ شفاهی دوران دفاع مقدس (مطالعه موردی: بررسی درونمایه و سطح فکری خاطرات آزادگان): محمدرضا ایروانی و رضا جهان‌فر ۳۰
- بررسی فرصت‌های تاریخ شفاهی دفاع مقدس و آسیب شناسی آن: غلامحسین بابایی ابرقویی ۳۱
- بررسی پرسش‌نامه مصاحبه‌ها در ثبت تاریخ شفاهی: محمدرضا بابایی ابرقویی ۳۲
- نقش روحانیت در هشت سال دفاع مقدس: فاطمه باغچیقی و خانم روح‌افزایی ۳۳
- نقش عکس‌های غیر حرفه‌ای جنگ رزمندگان دفاع مقدس در تدوین تاریخ شفاهی: دکتر ناصر براتی،

- ۳۴.....دکتر شهر جوادی و شهریار خونساری
- ۳۵.....تاریخ شفاهی زنان در دفاع مقدس: نازنین بهاروند
- ۳۶.....تاریخ شفاهی دفاع مقدس، ضرورت‌ها و فرصت‌ها: صادق بهرامیان
- بررسی تطبیقی اقتصاد ایران در بستر تاریخ کتبی و شفاهی دفاع مقدس با الگوگیری از اقتصاد مقاومتی و مدیریت جهادی: عارف بهروز..... ۳۷
- ضرورت شناخت و رفع آفات آسیب‌زای تاریخ شفاهی دفاع مقدس: دکتر احمد رضا بیابانی تو..... ۳۸
- نقش تصویرسازی کودکان در بازنمایی تاریخ شفاهی دفاع مقدس: غلامرضا بی‌باک..... ۳۹
- درآمدی بر روش‌های سه..... تاریخ شفاهی دفاع مقدس (مبانی جامعه‌شناختی تاریخ شفاهی دفاع مقدس): مسعود پارسا مهر..... ۴۰
- چارچوب‌های روش‌شناختی پژوهش‌های تاریخ شفاهی جنگ در مرکز اسناد و تحقیقات دفاع مقدس: یعقوب پناهی و یدالله ایزدی..... ۴۲
- تاریخ شفاهی دفاع مقدس و فضای مجازی: حسنعلی پوراسماعیل..... ۴۳
- نقش هنر و رسانه‌ها در تاریخ شفاهی دفاع مقدس: حسنعلی پوراسماعیل..... ۴۴
- نقش هنر عکاسی در تدوین تاریخ شفاهی شهادت و ایثار: یوسف ترکاءبیدختی و رحمت‌اله کاظمی‌بیدختی..... ۴۵
- جایگاه مدارک شفاهی در تاریخ‌نگاری دفاع مقدس با تأکید بر پرونده فرهنگی شهید: مریم توسلی‌کوپایی..... ۴۶
- آسیب‌شناسی و موانع پیش روی تاریخ شفاهی دفاع مقدس: مریم جهانگشته..... ۴۷
- شیوه‌های پرورش تاریخ شفاهی دفاع مقدس در نظام آموزشی: اصغر جهانی‌نیا..... ۴۸
- ضرورت مصاحبه با فرماندهان جنگ (تاریخ شفاهی) به منظور پاسخگویی به شبهات نسل‌های بعد..... ۴۹
- نقش فرهنگ ایثار، شهادت و تاریخ شفاهی دفاع مقدس در تحکیم بنیان خانواده و نظام

- اجتماعی: مرتضی حسینی اسفاد ۵۰
- موانع و مشکلات پیش روی تدوینگر در تاریخ شفاهی دفاع مقدس: سمیه حقانی پور ۵۱
- ضرورت توجه به تاریخ شفاهی دفاع مقدس با نگاهی به مراکز فعال در این حوزه: آذر
- خبیری نوغانی ۵۲
- تاریخ شفاهی زنان در دفاع مقدس: حمیده خفاجه قاسم آبادی ۵۳
- بررسی و شناسایی مولفه‌های حضور در حماسه دفاع مقدس (ارائه چهارچوب نظری تاریخ
- شفاهی): نقی نادری و احمد لک ۵۴
- بازتاب مقاومت دزفین در هفت سال دفاع مقدس به روایت رزمندگان، شخصیت‌های
- سیاسی، نظامی و تسلیحاتی: مریم رضا درکتانیا ۵۵
- راهکارهایی برای مستندسازی تاریخ شفاهی دفاع مقدس: وحید دهقان بهابادی ۵۶
- بررسی و تحلیل کتاب خاطرات «خط شکن کویر» خاطرات محمد مهدی فرهنگ دوست: دکتر آسیه
- ذبیح نیا عمران و محسن زارع زاده مهریزی ۵۷
- تاریخ شفاهی و تعامل آن با خاطره نویسی: زهرا رحیمی کرمی ۵۸
- طرح تاریخ شفاهی مجتمع‌های آموزشی رزمندگان: رحیم بخش اله آباد ۵۹
- آسیب شناسی بینشی تاریخ شفاهی دفاع مقدس: دکتر محمد ابوالهیمن و شن ضمیر ۶۰
- بررسی داده‌های تاریخ شفاهی والدین هزار شهید شهرستان شادان: زهرا زارع ۶۱
- نگاهی به کتاب خاطرات دفاع مقدس بازگشت به گلدسته: محسن زارع و دکتر آسیه
- ذبیح نیا عمران ۶۲
- چگونگی بازخوانی یک رویداد در دفاع مقدس با استفاده از تاریخ شفاهی موضوع محور (با تکیه بر
- تجارب فردی در موضوع مورد بحث): مصطفی زمانی فر ۶۳
- راهکارهای انتقال ارزش‌های دفاع مقدس و فرهنگ ایثار و شهادت به نسل‌های آینده: زهرا
- زنگنه، فاطمه دلاکه و دکتر محمدرضا میری ۶۴
- تحلیل پدیدارشناسی محتوای مصاحبه تاریخ شفاهی جنگ (مطالعه موردی لشکر ۷۷

- خراسان): حمید ژبان پور، محمد نظرزاده و سکینه یوسفی ۶۵
- تاریخ شفاهی زنان در دفاع مقدس: سجاد سپهرنیا..... ۶۶
- تحلیل و بررسی چالش‌ها و آسیب‌های تاریخ شفاهی دفاع مقدس: سید عباس سلطانی ۶۷
- جایگاه اخلاقی رسانه در سیاست‌گذاری‌های رسانه‌ای جهت حفظ و ترویج تاریخ شفاهی دفاع مقدس: دکتر سید مهدی سلطانی‌رنانی ۶۸
- تفکرات آپاکالپسی در خاطرات شهدای دفاع مقدس: سمیه سنگی و دکتر آسیه ذبیح‌نیا
- عمران ۶۹
- چالش مصاحبه‌گر در تاریخ شفاهی دفاع مقدس: عدم رعایت مرز تاریخ شفاهی با خاطره:
- سید داود سیدمحسن ۷۰
- چالش‌های خاطرات شهدا با تکیه بر مستندنگاشته‌های جنگ در گیلان: دکتر محمدرضا
- شاد منامن و محمد پرحلم ۷۱
- بررسی تحلیلی نقش تاریخ شفاهی در آوارها، مناسک زن انقلاب (رویکردها و روش‌ها): مریم
- شادی ۷۲
- تاثیر تاریخ شفاهی دفاع مقدس بر روحیه جنگ‌پذیری، سازمان وظیفه: محمد شعبانی‌راد و
- سعید رجبی ۷۳
- نقش نیروهای مردمی در دفاع مقدس (موردی شهرستان ازب): دکتر محسن شفیعی ۷۴
- معیارهای نقد و تحلیل آثار تاریخ شفاهی دفاع مقدس: پیمان صالحی ۷۵
- اصول و قواعد پژوهش در تاریخ شفاهی دفاع مقدس (مطالعه موردی تاریخ صدر اسلام):
- ابراهیم صالحی حاجی‌آبادی ۷۶
- نحوه ارائه مطلوب تاریخ شفاهی: داود صلاحی ۷۷
- آسیب‌شناسی تدوین تاریخ شفاهی در سازمان‌ها و نهادهای متولی: داود صلاحی ۷۸
- سنخ‌شناسی گفتمان‌های خاطره در ایران: داود ضامن ۷۹
- آسیب‌شناسی تاریخ شفاهی و راهکارهای آن (با تأکید بر دفاع مقدس): مریم طالبی، ساره

- مشهدی میقانی و مریم حاجی زاده ۸۰
- بررسی و تبیین چالش های مصاحبه گر در گردآوری خاطرات شفاهی دوران دفاع مقدس: مریم طالبی، مریم حاجی زاده و ساره مشهدی میقانی ۸۱
- معرفی و نقد کتاب «کتابهای بر آسمان»: مریم طالبی، ساره مشهدی میقانی و مریم حاجی زاده ۸۲
- آسیب شناسی سیاست گذاری های انجام شده در نشر و گویا سازی تاریخ شفاهی دفاع مقدس (بارویکرد جامعه پذیری سیاسی و امنیت ملی): مهر داد طاهری ۸۳
- اندیشه های دفاعی حضرت امام خمینی (ره) در دفاع مقدس: عفت طوفی ۸۴
- بازخوانی تاریخ شفاهی دفاع مقدس، قدرتی نرم از زبان رزمندگان فرهنگی: سعیده عابدینی ۸۵
- فرا تحلیل پژوهش های انجام شده درباره (بررسی امکان یا امتناع دستیابی به یک سنتز روش شناختی) امیر محمد عباس نژاد ۸۶
- بررسی و تحلیل مردم شناسانه وصایا و مکاتبات شهید ادافع مقدس: مریم عباسی ۸۷
- نقش اسناد محلی در تدوین تاریخ شفاهی دفاع مقدس: محمد مهدی عبدالله زاده ۸۸
- همه آنچه که درباره اصول و ساختار یک مصاحبه با شهیدان: مرتضی عبداللهی ۸۹
- آثار و دستاوردهای دفاع مقدس به عنوان ذخیره راهبردی کشور: با بهره گیری از فرمایشات فرماندهی معظم کل قوا: فریدون عبدی ۹۰
- بررسی نوع، شیوه و میزان دشمنی با نظام جمهوری اسلامی ایران در دوران دفاع مقدس با بهره گیری از فرمایشات مقام معظم رهبری: فریدون عبدی، حبیب الله دستان و رضا صبوری زاده ۹۱
- تاریخ شفاهی درس آموخته های دفاع مقدس در اندیشه، گفتار و عملکرد دفاعی امام خمینی (ره): فریدون عبدی و رضا جهان فر ۹۲
- تبیین ویژگی های شخصیتی سرلشگر شهید مسعود منفرد نیایکی از نگاه همکاران رزمی با بهره گیری از تاریخ شفاهی دفاع مقدس: فریدون عبدی ۹۳

- تحلیلی بر عملکرد سرلشکر شهید ولی الله فلاحي در عرصه دفاع مقدس با بهره گیری از اسناد: فریدون عبدی ۹۴
- تاریخ شفاهی چگونگی رعایت اصول جنگ توسط دانشجویان دانشگاه افسری امام علی (ع) در حماسه دفاع از خرمشهر در روزهای آغازین تهاجم گسترده عراق: فریدون عبدی و رضا جهانفر ۹۵
- چیستی، چایی و چگونگی انتقال علوم و تجارب دفاع مقدس به نسل آینده با بهره گیری از اسناد موجود: فریدون عبدی و حسین فروتن نژاد ۹۶
- چالش ها و آسیب های تاریخ شفاهی انقلاب اسلامی و دفاع مقدس: محمدرضا عرب پور، احمد قاسمی و محمد باقر نیا ۹۷
- مقایسه تطبیقی رویکردهای رایج در تاریخ شفاهی دفاع مقدس: دکتر غلامرضا علاماتی و علی منوچهری ۹۸
- توسل در سیره شهدا و نقش آن در هشت سال دفاع مقدس: سمیه غلامی و خانم رحمانی ۹۹
- نقش فرهنگ ایثار و شهادت در تاریخ شفاهی دفاع مقدس در تحکیم بنیان خانواده و نظام اجتماعی: مریم فخوری ۱۰۰
- ضرورت مستندسازی دانش و تجارب دوران دفاع مقدس با بهره گیری از فرمایشات مقام معظم رهبری: حسین فروتن نژاد ۱۰۱
- تاریخ نگاری معاصر و تاریخ شفاهی: چارچوبی برای تدوین و نگارش تاریخ دفاع مقدس: بهزاد قاسمی ۱۰۲
- راهکارهایی برای رسیدن به جزئیات در مصاحبه های تاریخ شفاهی با موضوع دفاع مقدس: مرتضی قاضی ۱۰۳
- درآمدی بر روش شناسی در تاریخ شفاهی دفاع مقدس: رحمت اله کاظمی بیدختی، یوسف ترکاء بیدختی و امیر صفرزاده ۱۰۴
- نقش گردان روح الله لشکر ۵ نصر خراسان در عملیات والفجر ۸ (فاو): مجید

- کرمی ۱۰۵
- تاریخ شفاهی دفاع مقدس، ضرورت‌ها و فرصت‌ها: اکبر کریمی ۱۰۶
- نظم و انضباط در سیره شهداء: سیده سوسن کریمی‌راد و خانم ولی‌پور ۱۰۷
- تاریخ شفاهی زنان در دفاع مقدس: فاطمه کفایش‌فرخند ۱۰۸
- آسیب‌شناسی تاریخ شفاهی دفاع مقدس در حوزه مرزهای خاطره: مزگان گلی فراس ۱۰۹
- آسیب‌شناسی تاریخ شفاهی دفاع مقدس با تکیه بر ساختار روایی خاطره: احمد لامعی‌گیو، سمیه اقبالی‌نسب و رالامعی‌گیو ۱۱۰
- آسیب‌شناسی و راهکارهای ارزیابی در تسریع مستندسازی تاریخ شفاهی دفاع مقدس (مطالعه موردی: پایان‌نامه‌های دانشگاه صنعتی شاهرخ) ۱۱۱
- تاریخ شفاهی نقش زنان مکتب‌نویسان (س) شهرستان بیرجند در دوران دفاع مقدس: ۱۱۲
- ریحانه محترمی و صادق راستی ۱۱۲
- راه کارهای حفظ و انتقال ارزش‌های دفاع مقدس با محوریت فرهنگ ایثار و شهادت: ایمان محکم‌کار و محمد مهدی حلاج ۱۱۳
- تاریخ شفاهی دفاع مقدس با رویکرد نقش زنان در تاریخ دفاع مقدس: ابوالقاسم محمدزاده ۱۱۴
- تاریخ شفاهی دفاع مقدس؛ فرصت‌ها و چالش‌ها: رضا محمدی ۱۱۵
- فرا تحلیل پژوهش‌های دفاع مقدس در دهه گذشته: ارزیابی روش شناختی ۱۰۰۰ مقاله پژوهشی: ۱۱۶
- اصغر محمدی فاتح و عمران محمدی فاتح ۱۱۶
- معیارهای تدوین در تاریخ شفاهی دفاع مقدس: ابوالفتح مؤمن ۱۱۷
- جنگ و بهداشت باروری زنان در شهر سرابله: طیبه منصوری و روح‌الله خاتم‌محمدیان ۱۱۸
- بررسی ساختار روایی و عناصر داستان در کتاب خاطرات «نورالدین یسر ایران»: دکتر علی نجفی، دکتر مرزیه زارع‌زردینی و دکتر آسیه ذبیح‌نیا عمران ۱۱۹
- بررسی نقش زنان در دفاع مقدس بر اساس سه خاطره نگاشت «من زنده‌ام، دختران ای بی‌دی

- و دوره درهای بسته»: عباس نوری ۱۲۰
- تاریخ شفاهی جنگ در نقشه مؤسسات و مراکز مختلف جهان (تجربیات تاریخ شفاهی جنگ در کشورهای دیگر): عباس نوری ۱۲۱
- آسیب شناسی تحقیق و پژوهش و تاریخ شفاهی در حوزه دفاع مقدس: یحیی نیازی ۱۲۲
- تاریخ شفاهی بازتابی حلقه های گمشده در تاریخ دفاع مقدس: یحیی نیازی ۱۲۳
- دفاع مقدس: فهم و وظیفه دان ۱۲۴
- ترویج فرهنگ شهادت در نظام تعلیم و تربیت: حسین هاوونگی ۱۲۵
- ضرورت مکاتب کردن خاطرات دفاع مقدس و راه کارها: حسین هاوونگی ۱۲۶
- ترویج فرهنگ شهادت در نظام تعلیم و تربیت: حسین هاوونگی ۱۲۷
- مباحث حقوقی و اخلاقی در تاریخ شفاهی (با تاکید بر حقوق مصاحبه شوندگان): فاطمه یاری ۱۲۸
- عزت نفس در سیره شهداء معاصر: سیمین یزدی و خانم ولی پور ۱۲۹
- توصیف، تبیین و فهم در تاریخ شفاهی جنگ ۱۳۰
- درآمدی بر روش شناسی در تاریخ شفاهی دفاع مقدس ۱۳۱

مقدمه

هدف اساسی و غیر قابل تغییر در هر حکومتی حفظ بقای ملی، تمامیت ارضی، هویت و منافع ملی است که در اثر بروز جنگ‌ها و تهاجمات بیگانگان به صورت شدید به مخاطره می‌افتد. تاریخ نظامی مملو از پیروزی‌ها یا شکست‌ها در جنگ‌ها می‌باشد سرداران، رزمندگان و فاتحان نبردها، شخصیت‌های اصلی شکل‌دهنده تاریخ بشر هستند. جنگ از عناصر پایدار تاریخ است و این پدیده زشت و مبعوض همه آدمیان همواره همراه جوامع بشری بوده و خواهد بود اما آنچه که مهم است این است که چکاره به آن بنگریم، جنگ برای چیست؟ نتیجه و حاصل آن چیست؟

جنگی که رژیم بعثی عراق به جمهوری اسلامی ایران تحمیل کرد علاوه بر نبردهای گسترده زمینی و بمباران‌های هوایی و موشک باران مردم غیر نظامی و استفاده از سلاح‌های شیمیایی، خسارت‌ها و تلفات زیادی به مردم غیر نظامی ایران وارد کرد. جنگ پایان یافت اما بر اساس فرمایش مقام معظم رهبری که می‌فرمایند: «امروز کار عده‌ای که به دوران جنگ رفتند و در این هشت سال آن حماسه را آفریدند چه شهیدانشان، چه رزمندگان دیگر تمام شده، آنها کار خودشان را کردند. پس از پایان کار آن‌ها، کار یک خبر عظم دیگری آغاز می‌شود، نوبت این خیل عظیمی است که دیگر مسئله‌اش هشت سال نیست، هشتاد سال هم اگر طول بکشد جا دارد». نکته مهم این است که ستم‌ها می‌توانند این حادثه پر خسارت را به یک فرصت و به یک سرمایه تبدیل کنند آنچه که این قضیه را تمام می‌کند این است که روایت حادثه به درستی صورت گیرد.

بر اساس تدابیر ریاست محترم بنیاد حفظ آثار و نشر ارزش‌های دفاع مقدس مقرر گردید برنامه‌ها مطابق با رویکرد چهلمین سالگرد پیروزی انقلاب اسلامی برنامه‌ریزی گردد. سازمان اسناد و مدارک دفاع مقدس با هم‌کاری پژوهشکده اسناد سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی فراخوان همایش ملی تاریخ شفاهی دفاع مقدس را در مرداد ماه سال جاری در ۳۲ محور اعلام و منتشر نمود تعداد ۱۴۱ مقاله به دبیرخانه همایش واصل گردید، ۱۲۱ عنوان مقاله مرتبط با حوزه تاریخ شفاهی بوده که از سراسر ایران اسلامی ارسال شده است.

در پایان لازم می‌دانیم از اعضای کمیته علمی همایش و تمامی نمایندگان سازمان‌های مشارکت‌کننده که با احساس تعلق خود به دفاع مقدس و پاس داشت خون شهیدان در تمام مراحل انجام همایش باعث غنای آن شدند تقدیر و تشکر نمائیم.

و من الله توفیق

دکتر غلامرضا علاماتی

دبیر همایش ملی تاریخ شفاهی دفاع مقدس